

Asia: VN/30163/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston kulttuuripoliittiseksi selonteoksi

Visio

**Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon visiota?
Kyllä / En. Jos ette, kuvailkaa mahdolliset muutostarpeet.**

Kyllä

Mahdolliset muutostarpeet.

-

Tavoitteet

Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon neljää tavoitetta?

Kyllä, tavoitteet vastaavat omaa näkemystäni

Jos vastasitte en, kuvailkaa tiiviisti mahdolliset muutostarpeet.

-

Toimenpide-ehdotukset

Tässä on lueteltu yhdeksän toimenpidekokonaisuutta. Mitkä raportin toimenpide-ehdotuksista ovat mielestänne kaikkein tärkeimmät ja kiireellisimmät toteuttaa? Valitse ensin yksi (1) haluamasi toimenpidekokonaisuus ja kirjoita sen jälkeen haluamasi toimenpide-ehdotukset alla olevaan tilaan kaikki peräkkäin. Valitse yhteensä enintään viisi (5).

Kulttuurin tekijät avainasemassa [Uudistumisen, kestävyden ja kasvun mahdollistaminen, Kulttuurin kukoistava toimintaympäristö, Kulttuurin perusta tulevaisuuskestäväksi]

Oma roolinne tulevassa toimeenpanossa

Millaisena näette oman tai edustamanne tahon roolin kulttuuripoliittisenselonteon toimeenpanossa?

Esitystaiteen keskus on esittävän taiteen vapaan kentän epävirallinen työyhteisö, jonka katon alle kokoontuu 26 esittävän taiteen kiinnostavinta työyhteisöä. Tilamme Suvilahdessa tarjoavat meille

luontevan mahdollisuuden kerätä tietoa juuri erilaisten pienten, taiteellisesti kiinnostavien työpaikkojen toimintalogiikasta ja siitä, miten heidän työnsä saataisiin näkyvämmiin ja kestävämmiin osaksi yhteiskuntaa. Osallistumme keskusteluun mielellämme osana Esittävien taiteiden vapaat yhteisöt ry:n edustusta, mutta emme varsinaisesti itse tee edunvalvontaa.

Tiivistelmä näkemyksistänne

Tähän voitte kirjoittaa mahdolliset muut kulttuuripoliittista selontekoa koskevat huomionne.

Esittävän taiteen vapaalla kentällä on todella hienoa, pitkälle vietyä asiantuntemusta, osaamista sekä muuta kulttuurillista pääomaa, jota emme nyt hyödynnä. Pitkän tähtäimen strategiamme osana olemme Esitystaiteen keskuksella pohtineet sitä arvoa, jonka erityisesti esitystaide voi Suomessa antaa. Suomalaisella esitystaiteen kentällä on jopa kansannäyttämömainen rooli, jota tulee vaalia ja erityisesti tukea. Esittävän taiteen koko vapaa kenttä on kuitenkin valtava, hyödyntämätön kansallinen voimavara.

Esittävän taiteen vapaa kenttä tarjoaa taiteilijoille mahdollisuuden kasvaa taiteilijoina tarjoamalla työtä ja olosuhteita taiteellisille kokeiluille. Tämä vapaan kentän ominaisuus uudistaa Suomessa koko esittävän taiteen kenttää. Suurin osa kansainvälisesti kiinnostavista esityksistä sekä kansainvälisistä verkostoista syntyy juuri taiteen vapaalla kentällä. Jos siis kentän uudistumiseen ja kansainvälistymiseen halutaan strategisesti panostaa, on se helpointa tehdä ohjaamalla lisäresursseja rahoituksen ja toimintaedellytysten kehittämisen muodossa juuri vapaalle kentälle.

Kun rahoitusrakenteita ja aikaisempaa VOS-uudistusta tulevaisuudessa tarkastellaan, on esittävän taiteen vapaa kenttä otettava erityistarkasteluun. Kentällä tehdään kuitenkin koko ajan haastavaa, moniroolista, kansainvälisesti kiinnostavaa kehitystyötä. Nykyinen rahoitus ei kuitenkaan salli, että ihmiset saisivat työstään edes VOS-kenttään verrattavissa olevaa kohtuullista korvausta. Kentällä työskenteleville täytyy järjestää tulevaisuudessa normaalit työskentelyolosuhteet ja mahdollisuudet kehittyä ja kehittää omaa työtään. Taide on kuitenkin nykyaikaisen, suomalaisen perusteellisuuden eräs muoto.

On ilmiselvää, että esittävän taiteen ekosysteemin on kehityttävä omavaraisemmaksi ja kestävämmäksi. Esittävän taiteen kentän nykyiset ruohonjuuritason elinvoimatekijät löytyvät kuitenkin vapaalta kentältä. Se mahdollistaa tulevaisuuden vientituotteiden ja myyvien esitysten rakentamisen sekä toisaalta suomalaisen taidekentän jatkuvan kehittymisen.

Mikäli VOS-järjestelmä avataan uudestaan 2040-luvulle mennessä, tulee tarkastella mahdollisuutta luoda Suomeen jonkinlainen tuotantotalojen verkosto, jonka tehtävä olisi tarjota koteja vapaan kentän teoksille. Pitkällä tähtäimellä se olisi ainoa keino tasoittaa VOS-kentän ja vapaan kentän välisiä eroja, saada uudenlaista taidetta esille ympäri Suomea, kehittää kenttää tasapuolisesti ja löytää esityksille uusia yleisöjä.

Näiden ideoiden lisäksi yksittäisten taiteilijoiden rahoitus (eli apurahajärjestelmä) olisi järjestettävä uudelleen. Nykyinen järjestelmä ei ole johdonmukainen, siinä ei ole mahdollisuutta kehittyä eikä suunnitelmia voi luoda pitkällä tähtäimellä. Nykyinen apurahajärjestelmä ei mahdollista normaalia aikuista elämää, urasuunnittelua, turvallisuutta, varmuutta siitä, että työt jatkuvat apurahakauden päättyessä. Lyhyen tähtäimen ratkaisu tähän voisi olla taiteilijapalkkasetelit jotka voisi viedä haluamalleen yhteisölle, joka sitten toimisi työnantajana - ja maksaa osan setelin päälle osan palkasta omasta rahoituksestaan. Monimutkaisempi ratkaisu olisi räätälöidä yhteistyössä kentän kanssa sosiaaliturvajärjestelmäämme ottamaan paremmin huomioon apurahalla nyt rahoitettavan taiteellisen työn erityispiirteet niin ettei harkinnanvaraista apurahajärjestelmää tarvittaisi esimerkiksi jonkinlaisella taiteilijapalkkamallilla.

Maijanen Juuso-Matias
Esitestaiteen Keskus ry